

WERKINGSVERSLAG
2006-2007

FEBRUARI 2008

INHOUDSTAFEL

I. ORGANISATIE	5
Algemene Vergadering.....	5
Raad van Bestuur.....	7
Academische Raad	7
Directiecomité	8
Team.....	8
II. PROJECTEN.....	9
<i>Zomerschool “Religie, Cultuur en Samenleving”</i>	<i>9</i>
<i>Internationale Workshops</i>	<i>10</i>
Welk christendom vandaag in Europa?.....	10
Heeft het christendom nog een toekomst in Europa?	10
Christelijke politiek in Europa: een ongemakkelijke verhouding?.....	10
Vier stemmen: de toetreding van Turkije tot de Europese Unie.....	11
De Europese Unie en de historische nalatenschappen in de Balkan.....	11
Levensbeschouwelijke organisaties in de strijd tegen de armoede in de stad	12
Mulieres Religiosae	12
Geloof in de media	13
Theocratie en economie.....	13
Religieuze minderheden in Europa en het Midden-Oosten	14
<i>Scribani</i>	<i>15</i>
Afrika en Europa: samenwerking in een geglobaliseerde wereld.....	15
Wereldwijde klimaatverandering: een uitdaging voor sociale rechtvaardigheid.....	16
<i>Lezingenreeksen</i>	<i>17</i>
Dialogue Trilogy	17
Bio-ethische problemen.....	17
Zorg om het beginnende leven	17
Gehandicaptenzorg en prenatale diagnose.....	18
Van stamcelonderzoek tot eiceldonatie: een ethische reflectie over de vermarkting van het vrouwelijke lichaam.....	18
Mensen in de marge van de samenleving.....	18
Gedetineerden, herstelrecht en levensbeschouwing	18
Zijn er grenzen aan een darwinistische levensbeschouwing?.....	19
Lezingen over theologie en Kerk i.s.m. KVHU	19
De toekomst van de Kerk	19
Hedendaags denken en theologie	19
Leve het verschil? Over de verhouding tussen het christendom en de andere “wereldreligies”.....	20
Schepping, shopping of sociale rechtvaardigheid? Katholiek sociaal denken over de strijd tegen armoede en milieubedreigingen.....	20
<i>Pastoraal en kerk.....</i>	<i>21</i>
Seminarie jongerenpastoraal “Aanwezig – Afwezig”	21
Seminarie jongerenpastoraal “Het numineuze”	22
De identiteit van de christelijke jeugdbeweging.....	22
Kerk op weg naar een missionaire beweging.....	23

<i>Overige activiteiten</i>	24
Jubeljaar van de jezuiten.....	24
Markante jezuiten uit de Lage Landen	24
Jezuitenarchief	24
Lezingen door prof. Rémond en prof. Abu-Zayd	25
Ruusbroec in Babel.....	25
Nano-onderzoekers voor de keuze	25
Dom Helder Camara, radicale strijd voor sociale rechtvaardigheid	26
Het schoolvak r.k. godsdienst en gemeenschapsopbouw	26
Socialisme, religie en morele waarden	26
Voorstelling van het boek “Faith-Based Radicalism”	27
De katholieke en protestantse kerken in dialoog met de Russisch-orthodoxe kerk.....	27
Globaal verbonden, lokaal geworteld.....	27
III. LEERSTOELEN EN STIPENDIA	29
UCSIA-leerstoel aan de Universiteit Antwerpen	29
Jürgen Friedrichs	29
Stipendia	29
Leerstoel Jef Van Gerwen sj.....	31
Dirk Matten	31
George Frynas	32
IV. OPLEIDING	33
Levensbeschouwing, Overheid en Samenleving	33
Studiedag over stedelijk beleid en levensbeschouwelijke diversiteit	33
BIJLAGEN	34

I. ORGANISATIE

UCSIA zet de jezuïtische traditie verder van betrokkenheid in universitair onderwijs, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening in Vlaanderen en in de Antwerpse regio.

Het doel van de vereniging is, in het perspectief van een christelijke levensbeschouwing in een geest van openheid en verdraagzaamheid, samen met de leden van de Sociëteit van Jezus en de leden van de Antwerpse universitaire gemeenschap, een hoogstaand internationaal multidisciplinair forum te bieden dat academische reflectie, vorming en dienstverlening ondersteunt en stimuleert over thema's die bijzondere gestalte geven aan de christelijke levensvisie om aldus dienstig te zijn aan het geloof en bij te dragen tot een meer rechtvaardige samenleving.

Artikel 3 - Statuten

De missie van UCSIA kadert in de ignatiaanse spiritualiteit. De 34e Algemene Congregatie van de Jezuïetenorde, die in 1995 plaatsvond, zet de verwezenlijking van drie thema's voorop: geloof en rechtvaardigheid, geloof en cultuur en geloof en interreligieuze dialoog.

UCSIA is een vereniging zonder winstoogmerk. De Algemene Vergadering bestaat uit maximaal 36 leden, waarvan één derde gemandateerden door de Sociëteit van Jezus, één derde gecoöpteerden uit de Antwerpse universitaire gemeenschap en één derde extern gecoöpteerden (de Kerk, onderwijs, pers, vakbonden en werkgevers, niet-gouvernementele organisaties, enz.).

Het *UCSIA-team* zorgt voor het dagelijkse werk. De *Algemene Vergadering* bepaalt de algemene strategie, ziet toe op de Raad van Bestuur en keurt de begroting en de rekeningen goed. De *Raad van Bestuur* leidt de vereniging. Het *Directiecomité* ziet toe op de uitvoering van de besluiten van de Raad van Bestuur en bereidt ze voor. De *Academische Raad* draagt als adviesorgaan bij tot de hoogstaande academische kwaliteit van de projecten.

ALGEMENE VERGADERING

In 2007 liepen een aantal mandaten in de Algemene Vergadering ten einde. Aan volgende leden werd aldus eervol ontslag verleend met dank voor hun inzet in de startperiode van UCSIA: de heren Bert Claerhout, Paul Lansu, Theo Rombouts, Michel Scheuer sj, Frank Swaelen en Mgr. Paul Van den Berghe.

In de Kerstperiode 2007 overleed Minister van Staat en ere-lid Frank Swaelen. Tijdens de nieuwjaarsreceptie 2008 bracht de Academisch Directeur hulde voor zijn inzet en namen de aanwezigen een minuut stilte in acht.

De Algemene Vergadering is als volgt hernieuwd:

voor de sociëteit van Jezus:

- Luc Bouckaert, professor emeritus ethiek KULeuven
- Loïc de Cannière, afgevaardigd bestuurder INCOFIN
- Pierre Devos sj, professor biologie Facultés Universitaires Notre-Dame de la Paix (FUNDP)
- Jacques Haers sj, professor theologie KULeuven
- Jan Koenot sj, provinciaal van de Vlaamse Jezuïeten
- Jan Peters sj, ere-vice-voorzitter Radboud Universiteit Nijmegen
- Hugo Roeffaers sj, professor emeritus filosofie Universiteit Antwerpen
- Mark Rotsaert sj, voorzitter van de Conferentie van Europese SJ-Provinciaals
- Guy Vanheeswijck, professor filosofie Universiteit Antwerpen

voor de Antwerpse universitaire gemeenschap:

- Jean Van Houtte, professor sociologie en ere-rector UFSIA –
Voorzitter van de Algemene Vergadering
- Bea Cantillon, professor sociologie en vice-rector Universiteit Antwerpen
- Pierre Delsaerd, Instituut voor Onderwijs- en Informatiewetenschappen, Universiteit Antwerpen
- Helma De Smedt, professor geschiedenis Universiteit Antwerpen
- Johan Meeusen, professor recht Universiteit Antwerpen
- Jeroen Puttevils, student Universiteit Antwerpen
- Carl Reyens, professor accountancy en ere-rector UFSIA
- Johan Vanhoutte sj, Pastorale Dienst Universiteit Antwerpen
- Gerlinde Verbist, dr. assistent Universiteit Antwerpen

externe leden:

- Frans Crols, directeur-hoofdredacteur Trends/Roularta
- Kanunnik André De Wolf, ere-directeur-generaal van het VSKO
- Etienne De Jonghe, secretaris-generaal Pax Christi International
- Mia De Schamphelaere, senator
- Maddie Geerts, ere-nationaal secretaris ACV
- Frank Lambert, bestuurder
- Philippe Michiels, voorzitter raad van bestuur Lessius Hogeschool Antwerpen
- Peter Vande Vyvere, hoofdredacteur Tertio
- Mieke Van Hecke, directeur-generaal VSKO

RAAD VAN BESTUUR

- Walter Nonneman, professor economie Universiteit Antwerpen –
Afgevaardigd bestuurder
- Carl Reyns, professor accountancy Universiteit Antwerpen en ere-rector UFSIA
- Mark Rotsaert sj, voorzitter van de Conferentie van Europese SJ-Provinciaals
- Christiane Timmerman, academisch directeur
- Geert Vanhaverbeke, administratief verantwoordelijke

ACADEMISCHE RAAD

In 2007 liepen een aantal mandaten in de Academische Raad ten einde. Aan volgende leden werd aldus eervol ontslag verleend met dank voor hun inzet in de startperiode van UCSIA: mevrouw An Jorissen en de heren Stephan Claes, Daniël Cuypers, Jan Koenot sj en André Van Poeck.

- Christiane Timmerman, academisch directeur –
Voorzitter van de Academische raad
- Luc Braeckmans, academisch onderdirecteur –
Ondervoorzitter van de Academische raad
- Zwi Berneman, professor hematologie, Universiteit Antwerpen
- Wil Derkse, Katholieke Universiteit Nijmegen
- Mark Desmet sj, geneesheer
- Pierre Devos sj, professor biologie FUNDP
- Guido Dierickx sj, emeritus politieke wetenschappen Universiteit Antwerpen
- Marie-Claire Foblets, juriste en antropologe KULeuven
- Louis Ferrant, huisarts, Centrum huisartsengeneeskunde Universiteit Antwerpen
- Tim Heysse, politiek filosoof, KU Brussel
- Henk Opdebeeck, economist en ethicus Universiteit Antwerpen
- Wilfried Pauwels, emeritus economie, Universiteit Antwerpen
- Nicolas Standaert sj, professor sinologie KULeuven
- Jacques Tempère, professor fysica, Universiteit Antwerpen
- Dirk Van Dyck, fysicus Universiteit Antwerpen
- Walter Van Herck, professor filosofie Universiteit Antwerpen
- Dirk Vanheule, professor in de rechten, Universiteit Antwerpen
- Luc Van Liedekerke, professor ethiek Universiteit Antwerpen en KULeuven
- Amaryllis Verhoeven, juriste KULeuven
- Johan Verstraeten, moraaltheoloog en ethicus KULeuven.
- Frank Willaert, professor literatuur Universiteit Antwerpen

DIRECTIECOMITÉ

- Christiane Timmerman, academisch directeur –
Voorzitter van het directiecomité
- Luc Braeckmans, academisch onderdirecteur –
Ondervoorzitter van het directiecomité
- Barbara Segaert, wetenschappelijk coördinator
- Sara Mels, wetenschappelijk medewerker
- Geert Vanhaverbeke, administratief verantwoordelijke
- Johan Vanhoutte sj

TEAM

- Prof. dr. Walter Nonneman, Afgevaardigd bestuurder
- Prof. dr. Christiane Timmerman, Academisch directeur
 - voorzitter academische raad en directiecomité
 - eindverantwoordelijke voor nationale en internationale projecten
- Prof. dr. Luc Braeckmans, Academisch onderdirecteur
 - ondervoorzitter academische raad en directiecomité
 - verantwoordelijk voor nationale projecten
- Barbara Segaert: Wetenschappelijk coördinator
- Geert Vanhaverbeke: Administratief verantwoordelijke
- Christel Van Wonterghem: secretariaat en administratie (deeltijds)

In 2006 traden nieuwe medewerkers in dienst:

- Sara Mels: Wetenschappelijk medewerker
- Marijke Celis: secretariaat, administratie en financiën (voltijds).

II. PROJECTEN

ZOMERSCHOOL “RELIGIE, CULTUUR EN SAMENLEVING”

Van 2 tot 9 september 2007 vond de 3^e zomerschool over religie, cultuur en samenleving plaats in een nieuwe formule. De zomerschool duurt korter, wordt vanaf nu jaarlijks georganiseerd en wordt toegespitst op een vast thema. De nadruk ligt meer op het aanbrenge en ondersteunen van methodologie voor (multidisciplinair) onderzoek in de thematiek. Een 30-tal jonge academici, doctorale studenten maar vooral zogenaamde postdoc's, wonen lessen bij van 4 internationale topacademici. De deelnemers worden geselecteerd op basis van een oproep voor het indienen van voorstellen. Ze komen uit de hele wereld en UCSIA waakt over voldoende evenwicht tussen, disciplines, religie, herkomst en geslacht. De deelnemers moeten hun lopend onderzoekswerk voorstellen in paper- en poster sessies.

Volgende aspecten komen elk jaar aan bod:

- modernisering en democratie: Ronald Inglehart, professor aan de Universiteit van Michigan en Chris Welzel, professor aan de Internationale Universiteit Bremen. Ze zijn beiden betrokken bij de “World Values Study”.
- nationalisme en religie: John Hutchinson, professor aan de London School of Economics
- islamitische cultuur en politiek: Robert Hefner, professor aan de Boston University.

Elk jaar legt een wisselende gastdocent een specifiek accent. In 2007 was het de beurt aan professor Valentine Moghadam, professor sociologie en vrouwenstudies aan Purdue University, die zich toelegt op transnationale vrouwenbewegingen en religie.

INTERNATIONALE WORKSHOPS

WELK CHRISTENDOM VANDAAG IN EUROPA?

In het voorjaar van 2006 organiseerde UCSIA het dubbelcongres “What Kind of Christianity in Present-day Europe?”. Dit dubbelcongres werd geconcipeerd door de professoren Guy VANHEESWIJCK en Guido DIERICKX sj. Het was opgevat als een tweeliek met eerst een filosofische benadering en vervolgens een politicologische benadering van de thematiek.

HEEFT HET CHRISTENDOM NOG EEN TOEKOMST IN EUROPA?

Het eerste deel vond plaats op 9 en 10 februari 2006. Het betrof een *wijsgerige reflectie* op de specificiteit en de toekomstmogelijkheden van het christendom in het hedendaagse Europa.

Hiertoe werden enerzijds masterclasses voor onderzoekers (25 deelnemers) georganiseerd, anderzijds algemene publiekslezingen (in totaal een 200-tal deelnemers). Theoloog Lieven Boeve (KULeuven) en de filosofen Herman De Dijn (KULeuven), Louis Dupré (Yale University) en Ad Verbrugge (Vrije Universiteit Amsterdam) behandelden elk vanuit hun academische achtergrond vragen zoals: Wat is het eigene van het christendom? Waarom lijkt het christendom West-Europese jongeren (en volwassenen) niet langer aan te spreken? Is dit een recent verschijnsel of moet het worden opgevat als de uitkomst van een lange evolutie? In welke zin onderscheidt het christendom zich van andere religies? In welke zin kan het christendom in Europa nog inspirerend werken, vanuit zijn onderscheid met wat vandaag in de westerse, (neo)liberale context als vanzelfsprekend wordt aanvaard? Is het christendom “conservatief” of “progressief”? Is het christendom “modern”, “antimodern” of heeft het juist kansen in een “postmoderne” context?

CHRISTELIJKE POLITIEK IN EUROPA: EEN ONGEMAKKELIJKE VERHOUDING?

Op 27 en 28 april 2006 organiseerde UCSIA deel twee van dit dubbelcongres, genaamd “Christian Politics in Europe: An Uneasy Relationship?” dat inzoomde op de *politieke aspecten*.

Vanuit een inductieve, empirische benadering onderzocht het congres algemene vraagstellingen zoals: Bestaat er een specifieke christelijke agenda in de diverse beleidsdomeinen? Spelen de christelijke politieke overtuigingen een expliciete rol in het actuele beleid en, indien zo, waar, wanneer en in welke mate?. Geven de zogenaamd christelijke politieke actoren uitdrukking aan de christelijke beginselen?

Daarvoor werd het programma opgedeeld in 4 paneldebatten en twee publieke avondsessies. De paneldebatten verkenden vier belangrijke beleidsdomeinen en werden telkens gemodereerd door vooraanstaande onderzoekers van de Universiteit Antwerpen: onderwijsbeleid (Prof. Jan De Groof), economisch beleid (Prof. Wilfried Pauwels), welzijn en sociaal beleid (Prof. Bea Cantillon) en gezinsbeleid (Prof. Frederik Swennen). De panelleden vertegenwoordigden verschillende landen en professionele achtergronden.

Daarnaast werden er twee publieke avondsessies ingericht. De eerste avondsessie had als thema “Christian Political Strategy in Europe”. Het debat werd ingeleid door Prof. Steven Van Hecke (Universiteit Antwerpen), waarna een paneldiscussie volgde tussen Prof. Martin Conway (University of Oxford), Wilfried Martens (Europese Volkspartij), Prof. Arie M. Oostlander (European Institute for Public Administration) en Peter R. Weilemann (Konrad Adenauer Stiftung). Moderator van de avond was Prof. Emmanuel Gerard (KULeuven).

De tweede avondsessie handelde over “Geloof en Media in Vlaanderen” en werd ingeleid door Prof. Bart Pattyn (KULeuven). Aan de paneldiscussie namen deel: Peter Vandermeersch (De Standaard), Toon Osaer (Kerk en Leven), Ernest Henau (Katholiek Televisie- en Radiocentrum) en Peter Vande Vyvere (Tertio) met Jean-Pierre Rondas (Klara) als moderator.

VIJF STEMMEN: DE TOETREDING VAN TURKIJE TOT DE EUROPESE UNIE

Op initiatief van UCSIA en Prof. Dirk ROCHTUS, verbonden aan de Universiteit Antwerpen en de Lessius Hogeschool, en Prof. Kemal KIRISCI, professor internationale betrekkingen aan de Bosphorus universiteit, vond van 8 tot 10 juni 2006 de internationale workshop plaats over “Four Voices: Turkey’s Accession to the European Union”.

Sinds de officiële start van de onderhandelingsgesprekken tussen de Europese Unie en Turkije wordt er op beleidsniveau, onder academici maar ook in de publieke ruimte druk gedebatteerd over de toetredingsvoorwaarden en de finaliteit van de Europese Unie. De workshop maakte een inventaris van alle discussiepunten tussen Europese en Turkse voor- en tegenstanders. Zowel socio-economische, cultureel-religieuze en politieke argumenten werden bijeengebracht. Daarnaast werden mogelijke toekomstscenario’s vooropgezet.

UCSIA bracht hiervoor Turkse en Europese academici en diplomaten bijeen, waaronder Hans Arnold, voormalig Duits diplomaat en docent aan de Academy of Political Science in München, Faruk Birtek, politiek socioloog en hoofd van het departement sociologie van de gekende Bosphorus universiteit in Istanbul, Kemal Kirişci, directeur van het Centrum voor Europese Studies van de Bosphorus universiteit, Binnaz Toprak, hoofd van het departement politieke wetenschappen en internationale betrekkingen van Bosphorus universiteit, Erik-Jan Zürcher, professor Turkse Studies aan de universiteit in Leiden en Ingmar Karlsson, Zweeds Consul-generaal in Istanbul.

DE EUROPESE UNIE EN DE HISTORISCHE NALATENSCHAPPEN IN DE BALKAN

Deze internationale workshop vond plaats van 16 tot 18 november 2006 n.a.v. de toetreding van Bulgarije en Roemenië tot de EU. Prof. Raymond DETREZ van het Centrum voor Zuid-Europese Studies/Universiteit Gent en Prof. Frank DELMARTINO van het Instituut voor Internationaal en Europees Beleid/KULeuven waren ervan de academische promotoren.

De workshop onderzocht de invloed van de Ottomaanse en de communistische erfenissen op de actuele regionale identiteiten en politieke opvattingen in Bulgarije en Roemenië. Via een “call for papers” werden twaalf doctoraatsstudenten uit de betrokken landen geselecteerd om aan de workshop deel te nemen. Zij stelden hun onderzoekspaper voor. Een tiental gevestigde onderzoekers uit West-Europa en de Balkan gaven lezingen over subthema’s zoals: de relatie met het eigen

verleden en met de buurlanden, de rol van nationalisme en etniciteit, de rol van de orthodoxe kerk in de maatschappij, regionale economische samenwerking, culturele rechten, neo-Ottomanisme als nieuwe politieke stroming, identiteit en migratie, sociale cohesie.

LEVENSBESCHOUWELIJKE ORGANISATIES IN DE STRIJD TEGEN DE ARMOEDE IN DE STAD

Deze internationale workshop, met in de marge een publieke lezing en panelgesprek, vond plaats op 7 en 8 december 2006. Prof. dr. Jan VRANKEN (OASeS, Universiteit Antwerpen) en dr. Justin BEAUMONT (Urban and Regional Studies Institute, Rijksuniversiteit Groningen) waren de academische promotoren.

Een 30-tal internationale academische experts uit verschillende disciplines wisselden hun onderzoeksresultaten over het thema uit. Het gemeenschappelijke uitgangspunt is de vaststelling, dat levensbeschouwelijk geïnspireerde organisaties zoals kerken en moskeeën in de jongste tijd een toenemende rol spelen in de bestrijding van armoede en andere sociale problemen in de stad. Hierbij kwamen aspecten aan bod zoals sociaal, religieus en spiritueel kapitaal, specifieke eigenschappen en redenen voor succes en mislukking van levensbeschouwelijke organisaties in de strijd tegen stedelijke armoede, het middenveld en multi-level governance, de verschillende Europese welvaartssystemen, Islamitische instrumenten van armoedeopheffing. De aanwezige academici werkten vervolgens een gemeenschappelijk projectvoorstel uit dat ingediend zou kunnen worden binnen het Europese 7de kaderprogramma voor onderzoek en ontwikkeling.

Op een publiek paneldebat werd de rol van levensbeschouwelijke organisaties in de strijd tegen armoede besproken binnen de stedelijke context van Antwerpen. Hieraan namen vertegenwoordigers van de verschillende levensbeschouwelijke organisaties in Antwerpen deel, waaronder vertegenwoordigers van de katholieke en protestantse kerken, de joodse weldadigheidsorganisatie, het OCMW, de moslimgemeenschap en het RISO. Uit het gesprek bleek dat levensbeschouwelijke organisaties een aanvullende functie weggelegd zien in relatie tot de overheid en dat de problemen van de allochtone armoede en de integratie nauw verwant zijn.

MULIERES RELIGIOSAE

Op 1 en 2 maart 2007 vond i.s.m. de promotoren Prof. Veerle FRAETERS (Universiteit Antwerpen, Ruusbroecgenootschap) en Prof. Barbara BAERT (KULeuven, Onderzoekscentrum Illuminare) een workshop plaats onder de titel "Mulieres Religiosae". In de workshop wisselden 25 internationale academici uit disciplines zoals theologie, filosofie, geschiedenis, literatuur en kunstwetenschappen hun onderzoeksbevindingen uit over aspecten van vrouwelijke religieuze autoriteit van de Middeleeuwen tot op vandaag. Hierbij kwamen aspecten van de vrouwelijke religieuze autoriteit aan bod zoals de urbanisering in de Lage Landen, artistieke expressie, het psychologisch betoog, de cultus van het Heilig Hart in het christendom, modelvrouwen van alle tijden.

Deelnemers waren o.a. de professoren Anneke Mulder Bakker en Hanno Wijsman (Universiteit van Leiden), Kathryn Rudy (Koninklijke Bibliotheek Den Haag), Regina Ammicht Quinn (Universiteit van Tübingen).

Professor Luce Irigaray (Centre National de Recherche Paris) verzorgde een publiekslezing.

GELOOF IN DE MEDIA

Hoe het christendom vandaag aanwezig is in de overwegend gesecculariseerde wereld en media, werd onderzocht tijdens een internationale workshop op 26 en 27 april 2007. De promotoren van deze workshop waren Prof. Hans GEYBELS van de KULeuven die tevens woordvoerder is van aartsbisschop kardinaal G. DANNEELS, Ernest HENAU (emeritus KULeuven) en Prof. Michel WALRAVE (Universiteit Antwerpen). Kardinaal Danneels gaf zijn visie weer op de verhouding tussen media en religie in een avondlezing.

Men beschouwt de relatie tussen religie en de media vaak als problematisch. De kerk weet dat zij de media nodig heeft om het publiek te bereiken. Maar ze stelt tevens vast dat gebeurtenissen en veranderingen binnen de kerk minder aandacht krijgen en dat de kerkelijke boodschap meer en meer plaats moet ruimen voor schokkende feiten en persoonlijke levensverhalen. De kernvraag van de conferentie luidde hoe kerkelijke gebeurtenissen en boodschappen in de media worden behandeld. Ook werd onderzocht welke taal beide groepen spreken en welke doelstellingen ze nastreven: de boodschap overbrengen ('missionering') enerzijds, marktgedreven berichtgeving brengen anderzijds. Waar ontmoeten deze doelstellingen elkaar? Deze vragen werden niet alleen beantwoord vanuit de communicatiewetenschappen, maar ook vanuit theologische en kerkhistorische hoek .

THEOCRATIE EN ECONOMIE

Van 14 tot 16 juni 2007 bogen 12 politieke economen zich over de politieke economie van theocratieën. Zij wisselden een theoretische analyse af met een onderzoek voor actuele en historische gevalstudies. UCSIA ontwikkelde deze internationale workshop met de promotoren Mario FERRERO (Universiteit van Oost-Piemonte, Italië) en Ronald WINTROBE (Universiteit van West-Ontario, Canada).

Dit onderwerp is zeer actueel omwille van de islamitische variant van theocratie zoals in Iran of in Afghanistan. Maar er zijn vele andere historische voorbeelden zoals: Genève tijdens de reformatie, de Duitse Anabaptisten, de Pauselijke Staten in de middeleeuwen, de jezuïtische missie in Paraguay in de 17de–18de eeuw, de Mormonen in Utah, de traditionele boeddhistische gemeenschappen in Tibet en Mongolië voor de communistische tijd. Aan het ene eind van het spectrum is er een totale overlapping van kerk en staat, aan het andere een volledige scheiding van kerk en staat. Binnen dit continuüm zijn er regimes die het midden houden en diverse gradaties van gedeeltelijke scheiding vertonen. De economische theorie van de rationele keuze verklaart ten dele waarom een bepaald regime zich gevestigd heeft. Bepalende factoren zijn o.a. de mate van politieke en economische vrijheid, economische efficiëntie, het overheidsbeslag op de economie en de vormen van taxatie.

In een publieke avondlezing weidden Ferrero en Wintrobe uit over theocratie als een staatsbestel ingesteld door religieuze autoriteiten en als een extreme vorm van institutionele vermenging van religie en staat.

RELIGIEUZE MINDERHEDEN IN EUROPA EN HET MIDDEN-OOSTEN

In samenwerking met de promotoren Prof. Johan LEMAN (KULeuven), Prof. Emilio PLATTI (KULeuven) en Prof. Felice DASSETTO (UCL) organiseerde UCSIA deze internationale academische workshop van 5 tot 7 december 2007.

Er werd onderzocht hoe de christelijke minderheden in het Midden-Oosten enerzijds, moslimminderheden in Europa anderzijds, zich verhouden tot de meerderheidscultuur die hen omringt. De globalisering beïnvloedt de manier waarop zij hun identiteit beleven en zich in de maatschappij begeven.

Twee avondlezingen trokken een ruim publiek aan. Op 5 december spraken Monseigneur Henri Teissier, aartsbisschop van Algiers, en Elias Khalife Hachem, Generale Overste van de Maronieten in Libanon. Op 7 december ging het over de wijze waarop moslims in Europa hun religie beleven. Dr. Mohamed Mestiri van het International Institute of Islamic Thought in Parijs en Prof. Rachid Benzine van het Religieus Observatorium aan het Instituut voor Politieke Studies (Aix-en-Provence) gaven een uiteenzetting.

SCRIBANI

Op initiatief van Mark Rotsaert sj, voorzitter van de Conferentie van Europese Provinciale Oversten van de jezuiten, zette UCSIA in 2003 het Scribani-netwerk in de steigers. Het groepeert 17 onderzoeksinstellingen en sociale centra die verbonden zijn met de Jezuitenorde uit 11 Europese landen. Als academische onderzoeksinstelling stofferden deze instellingen het beleidsdebat over maatschappelijke thema's zoals migratie, vormen ze professionelen zoals journalisten of voeren ze concrete maatschappelijke actie zoals armenzorg of steun aan vluchtelingen.

Tweejaarlijks vindt een Scribani-conferentie plaats met volgende doelstellingen:

- medewerkers van de organisaties in het netwerk samenbrengen met deskundigen en opiniemakers om vanuit een gelovige inspiratie na te denken over een concreet onderwerp dat raakt aan rechtvaardigheid en de Europese toekomst;
- als netwerk duidelijke perspectieven en voorstellen formuleren voor het sociale, culturele en economische beleid, zowel internationaal als nationaal.

In de tussenliggende jaren komt het netwerk bijeen om onderlinge informatie uit te wisselen en een onderzoeksthema uit te diepen tijdens een academisch seminarie.

AFRIKA EN EUROPA: SAMENWERKING IN EEN GEGLOBALISEERDE WERELD

Van 6 tot 8 september 2006 vond de tweede conferentie van het SCRIBANI-netwerk plaats te München. Het Institut für Gesellschaftspolitik (IGP), partner in het netwerk, en in het bijzonder dr. Michael REDER, bereidde met steun van UCSIA de conferentie voor en trad op als gastheer.

Het thema was de samenwerking tussen Afrika en Europa met aandacht voor drie deelthema's: de sociaal-economische toestand van Afrika in een context van globalisering, het fenomeen van de migratie en de politieke strategieën hier rond en tenslotte de rol van de Afrikaanse vrouw in de culturele, religieuze en politieke ontwikkeling. De thema's interreligieuze samenwerking, vredesopbouwwerk, gezondheid en welzijn, migratie en economische ontwikkeling werden verder uitgediept in vijf workshops.

Deze conferentie daagde het stereotype Europese beeld van Afrika uit. Europeanen noemen Afrika het "vergeten continent" en denken daarbij aan ineengestorte staten, gewelddadige conflicten en natuurrampen. Op politiek vlak is men om Afrika vooral bekommerd als een ontvanger van noodhulp. De Duitse president stelde onlangs dat "de ontwikkeling van Afrika de beslissende factor zal zijn voor het humane karakter van de wereld." Deze conferentie wilde een ander perspectief bieden aan de toekomstige samenwerking van Europa met Afrika en de wetenschappelijke inzichten hierover stimuleren, temeer omdat Afrika een expliciete prioriteit is voor de Jezuitenorde.

Aan het einde van de conferentie werd dan ook de rol onderzocht van de christelijke kerken en in het bijzonder de Jezuïeten voor de ontwikkeling van Afrika en in de samenwerking tussen Europa en Afrika.

Het programma bracht lezingen door toonaangevende sprekers enerzijds – zoals Prof. Helmut Assche (Universiteit Leipzig), Prof. Stephen Castles (Refugee Studies Centre Oxford), Florence Butegwa (Unifem West Africa), Pete Henriot sj (Jesuit Centre for Theological Reflection, Lusaka) en Clare Short, voormalig staatsecretaris voor internationale ontwikkeling (UK) – en een gedachtewisseling tussen 130 lokale en internationale gasten anderzijds, waarvan bijna de helft uit Afrika afkomstig.

WERELDWIJDE KLIMAATVERANDERING: EEN UITDAGING VOOR SOCIALE RECHTVAARDIGHEID

Op 12 oktober 2007 nodigde UCSIA de leden van het Scribani-netwerk uit voor een jaarlijkse bijeenkomst. In aansluiting bij het congres over de solidariteit tussen Europa en Afrika van september 2006, richtte deze vergadering haar aandacht op de problematiek van de wereldwijde klimaatverandering als uitdaging voor sociale rechtvaardigheid. Hierover werd ook een publieke lezing aangeboden.

Het staat onomstootbaar vast dat de huidige klimaatverandering door de industrialisering en menselijk ingrijpen werd veroorzaakt. De wetenschappelijke voorspellingen over het fenomeen van het IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) nemen slechts een relatief kleine periode van de klimaatgeschiedenis in ogenschouw en ze zijn eerder conservatief. Zelfs al stoppen we vandaag de uitstoot van koolstofdioxide, dan nog zal de reeds in gang gezette opwarming van de planeet ernstige gevolgen hebben, zoals overstromingen en als een gevolg hiervan migratie. Er zijn maatregelen nodig. De ongelijke spreiding van de emissies per hoofd van de bevolking tussen het Noorden en het Zuiden roept vragen op over een rechtvaardige verdeling van de lasten tussen de volkeren en de generaties, marktwerking, technologietransfert, enz. In het bijzonder Afrika ten zuiden van de Sahara zal gevolgen ondervinden van de klimaatverandering.

De gastsprekers waren professor Robert Spicer van het Britse “CEPSAR” (Centre for Earth, Planetary, Space and Astronomical Research) aan de Open University, professor Jean-Pascal Van Ypersele van het Instituut voor Astronomie en Geofysica Georges Lemaître aan de Université Catholique de Louvain en François Gemenne, doctoraal vorser aan het centrum voor Ethnische Migratiestudies aan de Universiteit van Luik.

Op basis van inleidingen door Michael Reder (Institut für Gesellschaftspolitik, München) en Jacques Haers sj (KULeuven) werd van gedachten gewisseld over de aanpak van klimaatverandering. De belangrijkste conclusie luidde, dat het publiek en de beleidsverantwoordelijkheden veel meer aandacht moeten besteden aan het opvangen van de maatschappelijke gevolgen van klimaatverandering zoals migratie en inkomensverschillen.

LEZINGENREEKSEN

DIALOGUE TRILOGY

In 2006 werd de derde cyclus lezingenreeks Dialogue Trilogy, met als titel “De katholieke Kerk in dialoog met het jodendom en de islam”, afgerond met twee lezingen en aansluitende expert seminaries over:

- op 23 maart 2006: “Johannes Paulus II. Verwezenlijkingen inzake interreligieuze dialoog” door Prof. Harold Kasimow, George Drake professor of Religious Studies in Grinnell College, Iowa, waar hij vergelijkende religiewetenschappen en judaïstiek doceert;
- op 18 mei 2006: “De erfenis van Paus Johannes Paulus II inzake interreligieuze dialoog: Hoe verder?” door Prof. Thomas Michel SJ, islamoloog en Secretaris voor Interreligieuze Dialoog van de Curia Generalis van de Sociëteit van Jezus in Rome.

BIO-ETHISCHE PROBLEMEN

UCSIA ging in 2006 van start met een lezingenreeks over bio-ethische problemen die in samenwerking met Prof. Wim LEMMENS (Universiteit Antwerpen) en Fernand VANNESTE SJ (emeritus Universiteit Antwerpen) wordt ontwikkeld. Naargelang het thema worden andere academici en professionelen bij de voorbereiding betrokken. Bio-ethische problemen zijn voorwerp van maatschappelijk debat en controversie en UCSIA stelt zich in overeenstemming met haar missie tot doel wetenschappelijk onderbouwde inzichten die deze problematiek kunnen verlichten, te stimuleren en te laten convergeren.

ZORG OM HET BEGINNENDE LEVEN

Op 2 december 2006 vond een eerste congres plaats over actuele bio-ethische vraagstukken. Onder de titel “Zorg om het beginnende leven” werden de ethische problemen onderzocht die gepaard gaan met prenatale diagnose zoals zwangerschapsafbreking. Deze specifieke activiteit werd ook mee begeleid door mevr. Willeke DIJKHOFFZ, praktijkexpert.

Het congres confronteerde een 150-tal professionelen zoals artsen, vroedvrouwen en ziekenhuisdirectieleden met de ethische vragen inzake prenatale diagnose en zwangerschapsafbreking. Hiertoe werden er gastlezingen gegeven door artsen (UZ Gasthuisberg en Centrum Menselijke Erfelijkheid/KULeuven), een filosoof (G. Bodifée: welk mensbeeld hanteert de medische wetenschap?), een ethicus (dr. Chris Gastmans, KULeuven), een rechtskundige (W. Dijkhoffz) maar ook door een ouder die geconfronteerd werd met het thema (P. Mertens). Tijdens een afsluitend paneldebat kwamen ook interreligieuze aspecten aan bod (dr. Moloud Kalaaï).

GEHANDICAPTENZORG EN PRENATALE DIAGNOSE

Op 23 mei 2007 werd de beeldvorming en de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de overheid met betrekking tot het gehandicapte leven en gehandicaptenzorg onderzocht. Prof. Jo Lebeer (Universiteit Antwerpen, Faculteit Geneeskunde) en ervaringsdeskundige mevr. Lies Vanpeperstraete (“VZW Inclusie Vandaag”) gaven een indringende analyse. Mevrouw Wivina De Meester, voormalig Vlaams minister van Welzijn en Gezin, gaf haar kijk op de thematiek vanuit haar persoonlijke ervaring als moeder van een gehandicapt kind en als politica.

VAN STAMCELONDERZOEK TOT EICELDONATIE: EEN ETHISCHE REFLECTIE OVER DE VERMARKTING VAN HET VROUWELIJKE LICHAAM

Op 8 december 2007 organiseerde UCSIA een studiedag over de bezorgdheid van een nieuw soort exploitatie van de vrouw onder invloed van de biotechnologie. Hiervoor werden nationale en internationale experts uitgenodigd: professor emeritus Donna Dickenson (Birkbeck College, University of London), Guido Pennings (professor bio-ethiek, Universiteit Gent), Herman De Dijn (professor wijsbegeerte, KULeuven), Bart Hansen (postdoctoraal onderzoeker, Centrum voor Biomedische Ethiek en Recht, KULeuven) en CD&V-senator Mia De Schampelaere.

Tot voor kort werd bij stamcelonderzoek enkel nagedacht over het statuut van het embryo. Het Hwang schandaal bracht het probleem van kopen en verkopen van menselijke eicellen op de voorgrond. Donna Dickenson onderzocht kritisch de ethische en wetenschappelijke argumenten voor en tegen het gebruik van eicellen. Ze besprak wetgevende alternatieven die eiceldonatie of eicelverkoop voor onderzoeksdoeleinden reguleren. Ze pleit ervoor om donoren meer zeggenschap te geven naarmate het afstaan van lichaamsmateriaal meer moeite kost en ze daarbij grotere risico's lopen. Bedrijven en onderzoeksinstituten hebben op dezelfde gronden zeggenschap over lichaamsmateriaal. Levert hun inspanning een uniek product op, dan kunnen ze er zelfs een patent op nemen. Bovendien wordt het nemen van risico's (financieel) beloond.

MENSEN IN DE MARGE VAN DE SAMENLEVING

GEDETINEERDEN, HERSTELRECHT EN LEVENSBESCHOUWING

Op 8 november 2007 organiseerde UCSIA een studiedag over detentie, herstel en levensbeschouwing die werd bijgewoond door beroepskrachten in Vlaamse en Nederlandse strafinrichtingen, vertegenwoordigers van parketten, federale en Vlaamse overheden en het Ministerie van Justitie van Nederland.

Onze gevangenen zijn overbevolkt en onderbemand, de dienstverlening is ontoereikend en het contact met bezoekers minimaal. Het straffen van misdaad is nog steeds gekleurd door de notie van vergelding en niet van herstel. Een nieuw wettelijk kader gebaseerd op de herstelgedachte schept daarvoor nu ruimte. Substituut-procureur des Konings van het parket van Dendermonde, Yves Van Den Berge, lichtte het nieuwe juridische kader toe en criminoloog Ivo Aertsen (KULeuven) het concept van herstelrecht. Vertegenwoordigers uit verschillende geledingen wisselden hierover van gedachten in een panelgesprek: de federale overheid (Hilde Guffens), de Vlaamse overheid (Wilfried Meyvis), bemiddelingsorganisaties Suggnomè en De Rode Antraciet (Leo Van Garsse en Jan Vanherp) en de werkvloer (herstelconsulent Dirk Dufraing).

Daarna kwam de rol van levensbeschouwing aan bod. Theoloog Jacques Haers sj (KULeuven) sprak over zijn ervaringen als pastorale begeleider. Jurist Adriaan Overbeeke (UA en Vrije

Universiteit Amsterdam) ontleedde in detail het recht op levensbeschouwing van de gedetineerde zoals bepaald in de nieuwe wet. Gevangenispastor Achiel Neys toonde aan dat de recente juridische ontwikkeling een revolutie van de praktijk betekent. Tot slot boog gevangenispastor Anne-Mie Jonckheere zich over de rol van de levensbeschouwelijke begeleider bij de toepassing van de herstelgedachte.

ZIJN ER GRENZEN AAN EEN DARWINISTISCHE LEVENSBESCHOUWING?

In 2007-2008 organiseert UCSIA vijf lezingen onder de titel "Zijn er grenzen aan een darwinistische levensbeschouwing?". De reeks onderzoekt de spanning tussen religie en wetenschap aan de hand van het voorbeeld van het darwinistische denken. Oorspronkelijk een verklarende wetenschap in het specifieke domein van de biologie, is de theorie van Darwin vandaag getransformeerd tot een paradigma met meer universele aanspraken dat voor elk aspect van het menselijke leven en denken relevantie kan hebben.

Op woensdag 12 december en donderdag 13 december 2007 organiseerde UCSIA de eerste lezing met een aansluitend expertenseminarie. Professor Johan Braeckman (Universiteit Gent) gaf een inleidende lezing met aandacht voor het leven en werk van Charles Darwin. De essentie van Darwins moordbekentenis is volgens hem dat er geen 'ontwerp' of 'design' is. De mens was niet verwacht, noch bedoeld, in de kosmos of de natuur. Hij is daarentegen het resultaat van een blind, mechanisch proces.

LEZINGEN OVER THEOLOGIE EN KERK I.S.M. KVHU

Samen met de Katholieke Vlaamse Hogeschooluitbreiding (KVHU) waarvan Prof. Johan MEEUSEN de coördinator is, organiseert UCSIA jaarlijks twee academische lezingen met een theologisch onderwerp.

DE TOEKOMST VAN DE KERK

Op 17 maart 2006 werd het thema "Waar ligt de toekomst van de Kerk?" behandeld door professor Rik Torfs (KULeuven). Is de Kerk een instituut in crisis, of veeleer een duurzame vereniging met nog een grote toekomst voor zich? Kunnen we vermoeden hoe die toekomst eruit zal zien? Zullen we een andere Kerk kennen dan vandaag?

HEDENDAAGS DENKEN EN THEOLOGIE

Op maandag 18 december 2006 was het onderwerp "De uitdaging van het hedendaagse denken en van de wereldsituatie aan de theologie" en de spreker Prof. Jan Van der Veken, hoogleraar-emeritus aan de KULeuven.

De indruk bestaat dat de traditionele religies -zeker in de meest gesecculariseerde landen- achteruitgaan. Dit kan ook anders worden bekeken: veel inzichten van de moderne Europese cultuur worden geleidelijk aan gemeengoed. Sommige van die "moderne evidenties" zijn zelfs al voorbijgestreefd. Anderzijds is de hedendaagse wereldsituatie veeleisender dan ooit, zeker ook vanuit religieus en ethisch standpunt. Hoe moeten wij op dit alles inspelen vanuit theologisch standpunt?

**LEVE HET VERSCHIL? OVER DE VERHOUDING TUSSEN HET CHRISTENDOM EN DE
ANDERE “WERELDRELIGIES”**

Deze lezing op 26 maart 2007 werd verzorgd door Prof. Terrence Merrigan (KULeuven). Het begrip “wereldreligie” is ontstaan onder Westerse intellectuelen en weerspiegelt dan ook typisch ‘Westerse’ opvattingen m.b.t. de aard en de functie van de “religie”. Het gebruik van de term “wereldreligie” impliceert een oordeel over de religieuze tradities die hierbuiten vallen. De vanzelfsprekendheid van deze term mag ons niet blind maken voor de vooronderstellingen die erachter schuilgaan en die nog altijd doorwerken in de eisen tot - en de verwachtingen omtrent - de zgn. interreligieuze dialoog. Deze lezing peilde naar de vooronderstellingen die bepalend zijn voor het hedendaagse discours m.b.t. de religie in het algemeen en de zgn. “wereldreligies”.

**SCHIEPPING, SHOPPING OF SOCIALE RECHTVAARDIGHEID? KATHOLIEK SOCIAAL
DENKEN OVER DE STRIJD TEGEN ARMOEDE EN MILIEUBEDREIGINGEN**

Op 17 december 2007 behandelde drs. Ellen Van Stichel, aspirant FWO Vlaanderen, KULeuven het thema van de intergenerationele en intragenerationele rechtvaardigheid in het aanschijn van wereldwijde ongelijkheid, extreme armoede, schending van mensenrechten en ecologische uitdagingen. In 2007 vierde de katholieke Kerk de 40ste verjaardag van de Encycliek “Populorum Progressio” dat sterk in de lijn lag van het economische groeiemodel. Recente ontwikkelingen in het katholieke sociale denken leggen de nadruk op herverdeling in plaats van toename van de productie, alsook op soberheid en het beperken van de consumptiecultuur.

PASTORAAL EN KERK

UCSIA organiseert met medewerking van de Pastorale Dienst van de Universiteit Antwerpen (Gert VAN LANGENDONCK en Johan VANHOUTTE sj) een reeks activiteiten inzake pastoraal en Kerk.

SEMINARIE JONGERENPASTORAAL “AANWEZIG – AFWEZIG”

Op 12 en 13 januari 2006 vond het derde seminarie plaats in samenwerking met het Vlaamse Universiteits- en Hogeschoolpastoraat (VUHP). Deze seminaries geven de pastors aan de Vlaamse universiteiten en hogescholen de kans om met elkaar ervaringen en inzichten uit te wisselen, hun professionele aanpak te vernieuwen en ten slotte de spirituele bodem van hun werk uit te diepen.

Het seminarie editie 2006 bracht een 50-tal deelnemers bijeen: pastors maar ook medewerkers van de interdiocesane jeugddiensten en de organisaties van het katholiek onderwijs. Ook een vijftal Nederlandse studentenpastors namen eraan deel. Het thema was “aanwezig – afwezig”.

Prof. dr. Andries Baart en studentenpastor Elly Beurskens stelden de resultaten van jarenlang onderzoekswerk over “presentie” voor. Presentie is een tegendraads model voor sociaal en pastoraal werk dat past in een “zorgdiscours” eerder dan een “rechtendiscours”. Het werd ontwikkeld in het stadspastoraat in Utrecht maar wordt ondertussen met succes toegepast in andere sectoren van de welzijns- en gezondheidszorg zoals het jeugdwerk, de geestelijke gezondheidszorg, de lerarenopleiding, het stedelijk armoedebeleid, begeleiding van probleemgezinnen, enz. Het daagt de ingewortelde aanpak uit waarbij geschoolde professionals oplossingen produceren voor een goed afgelynde vraag op basis van nauwkeurig uitgestippelde protocollen, regels en methoden en een doorgedreven meting van prestaties en efficiëntie.

De kritiek van Prof. Baart is dat dergelijke aanpak voorbijgaat aan de echte behoefte van mensen aan de rand van de samenleving: aandachtige en deugdelijke zorg, in tel zijn, een vruchtbare relatie. Hij waarschuwt de beleidsverantwoordelijken en de beroepskrachten ervoor om dat soort presentie-aanpak te verbannen naar het vrijwilligerswerk. Ook beroepskrachten moeten méér kunnen dan een reeks individuele handelingen en prestaties verstrekken. Prof. Baart toonde aan dat een presentie-aanpak zeer nauwkeurige kenmerken heeft die allesbehalve vaag of willekeurig zijn. Hij presenteerde een aantal geëigende instrumenten waarmee beleidsverantwoordelijken en bestuurders de resultaten en de kwaliteit van een presentie-aanpak wel degelijk kunnen evalueren.

Tijdens de publieke avondlezing herhaalde Prof. Baart de essentie van zijn betoog. In een zeer intense vragenronde met het publiek werd duidelijk dat een presentie-aanpak nauw aanleunt bij een christelijke “theologie van het alledaagse”.

SEMINARIE JONGERENPASTORAAL “HET NUMINEUZE”

Op 11 en 12 januari 2007 kwamen de pastores die in het Vlaamse hoger onderwijs actief zijn opnieuw bijeen. Prof. dr. Tjeu Van den Berk (Katholieke Theologische Faculteit Utrecht) gaf hen een diepgaand inzicht in het concept “het numineuze”. De geseculariseerde samenleving neemt afstand van traditionele vormen en instituten maar staat open voor spiritualiteit. Mits goede pastorale begeleiding kan de ervaring van het “numineuze” of het “overweldigende” aan jongeren toegang geven tot levensbeschouwing en religie. Geert Beheydt situeerde de nieuwe Bijbelvertaling en managementdeskundige Filip Lowette bracht een techniek bij om teams beter te doen functioneren.

DE IDENTITEIT VAN DE CHRISTELIJKE JEUGDBEWEGING

Op zaterdag 16 december 2006 kwamen verantwoordelijken voor pastoraal en proosten van 8 christelijke jeugdbewegingen bijeen, en het Netwerk voor Pastoraal met Jongeren, op een studiedag over de christelijke identiteit van de jeugdbeweging.

Prof. dr. Bert Roebben, docent praktische theologie, onderzocht de spirituele uitdaging voor christelijke jeugdbewegingen vandaag. De christelijke jeugdbeweging is sinds lang geen instrument meer van de kerk en evenmin een organisatie voor de overdracht van christelijke waarden. Jongeren kunnen er het goede in gemeenschap leren beleven en authentieke mensen ontmoeten die gelovig leven en daarover getuigenis afleggen. Jongeren ervaren er dat het zwaartepunt buiten hen zelf ligt, maar dat zij zich toch aan dit transcendent kunnen toevertrouwen. Dit alles in een multiculturele en multireligieuze omgeving waar men van en over de andere leert en daardoor zijn eigen traditie herwaardeert.

Sabine Polleyn, CD&V politica, getuigde hoe haar partij het christelijke of christen-democratische tot uitdrukking brengt in specifieke waarden: verbondenheid, respect, verantwoordelijkheid, vertrouwen). Voor de beleidsvoerders is de jeugdbeweging waardevol, als oord van deugddoende ontspanning en als vorming tot verantwoordelijkheid en burgerschap.

Mgr. Luc Van Looy ziet de jeugdbeweging op voet van gelijkheid met Kerk en evangelie. De jeugdbeweging mag met haar vragen naar de Kerk gaan, het is niet aan de Kerk om haar een christelijke ethiek op te leggen. De christelijke of evangelische bijdrage van de jeugdbeweging is drieledig: de ander graag zien, hem bevestigen, hem zegenen (= afscheid nemen maar niet aan zijn lot overlaten).

Uit getuigenissen van leiders en proosten van jeugdbewegingen bleek dat de verschillende jeugdbewegingen, maar ook de centrale en de plaatselijke leidingen, de christelijke identiteit en spiritualiteit uiteenlopend zien en beleven.

KERK OP WEG NAAR EEN MISSIONAIRE BEWEGING

Dit seminarie vond plaats op 28 en 29 november 2007 met beleidsverantwoordelijken uit de 5 Vlaamse bisdommen en het vicariaat Brussel. Elk bisdom beschreef hoe het de opdracht tot “missionair handelen” interpreteert en aanpakt. Het bleek dat, ondanks de grote druk op de parochies en de pastores, in de voorbije twee jaren de wil en het enthousiasme voor een nieuwe aanpak de bovenhand haalden.

Professor Jozef Wissink, hoogleraar praktische theologie aan de Katholieke Theologische Faculteit van de Universiteit van Tilburg, analyseerde hoe de kerk zowel instituut, gemeenschap als beweging is en welke kansen of beperkingen dit inhoudt voor de parochie. Hij schetste een typologie van geloofsgemeenschappen en/of pastores en gaf aan wat missionair handelen voor elk van die types betekent. Hij wees de bijpassende (theologische) kerncompetenties aan om leiding te geven. Professor Johan Verstraeten van de KULeuven stelde modellen van spiritueel leiderschap voor. Professor emeritus Ernest Henau vertolkte zijn visie op christelijke gemeenschapsopbouw. Ook nu weer waardeerden de deelnemers de kwaliteit en diepgang van de inleidingen en de ruime gelegenheid om ervaringen en inzichten uit te wisselen met deelnemers uit andere bisdommen.

Het seminarie werd georganiseerd door de Pastorale Dienst van de Universiteit Antwerpen, met name door Johan Vanhoutte sj en Gert Van Langendonck, met professor Roger Weverbergh en de heer Jean Bastiaens (Centra voor Christelijke Vorming) als leden van de stuurgroep.

OVERIGE ACTIVITEITEN

JUBELJAAR VAN DE JEZUÏETEN

MARKANTE JEZUÏETEN UIT DE LAGE LANDEN

Naar aanleiding van het Jubeljaar van de Sociëteit van Jezus bood UCSIA in 2006 vier lezingen aan over evenveel toonaangevende figuren uit de geschiedenis van de Sociëteit onder de titel “Markante Jezuïeten uit de Lage Landen”

- 23 februari 2006: “Ferdinand Verbiest sj”, met gastsprekers Prof. Nicolas Standaert sj en Prof. Noël Golvers van KULeuven,
- 30 maart: “Petrus Canisius sj”, met als gastsprekers Paul Begheyn sj (directeur van het Nederlands Instituut voor Jezuïetenstudies te Amsterdam) en Prof. Guido Marnef (Universiteit Antwerpen),
- 26 oktober: “Leonardus Lessius sj”, met Prof. Toon Van Houdt (KULeuven) en Prof. Guido Erreygers (Universiteit Antwerpen)
- 23 november: “Robert Regout sj”, met als gastsprekers Marc Lindeijer sj en Henri de Waele, beiden van de Katholieke Universiteit van Nijmegen.

UCSIA werkte in het bijzonder samen met de Lessius Hogeschool (waar de derde lezing doorging) en het Instituut voor Joodse Studies van UA (voor de laatste lezing).

JEZUÏETENARCHIEF

UCSIA vzw en het Rijksarchief Antwerpen stelden op 26 september 2006 de wetenschappelijke inventaris van het archief van de ‘Nederduitse provincie der Jezuïeten’ voor. Dit archief bevindt zich sedert 2002 opnieuw in Antwerpen. Het bevat alle materiaal van de Nederduitse provincie – de provincia Flandro-Belgica – tot de opheffing van de orde in 1773. Het archief illustreert de rol die de orde in de Nederlanden speelde op het vlak van onderwijs, wetenschappelijk onderzoek, apostolaat en missiewerking in de Nederlandse Zending en de overzeese missies. Daarnaast bevat het heel wat correspondentie van beroemde jezuïeten zoals Lessius, Scribani, Verbiest e.a

Dr. Hendrik Callewier, wetenschappelijk medewerker bij het Rijksarchief Antwerpen, inventariseerde de uitgebreide collectie voor het eerst volledig en op een wetenschappelijk onderbouwde wijze. Andere gastsprekers die het belang van dit archief onderstreepten, waren E.P. Frans Mistiaen sj (Socius van de Vlaamse Jezuïetenprovincie), Prof. dr. Karel Velle (Algemeen Rijksarchivaris), Prof. dr. Eddy Put (Rijksarchief Leuven), Paul Begheyn sj en Prof. dr. Johan Verberckmoes (KULeuven).

LEZINGEN DOOR PROF. RÉMOND EN PROF. ABU-ZAYD

Op 1 juni 2006 stelde UCSIA twee publicaties i.s.m. Tertio voor. De boekjes bevatten de neerslag van de cursussen die prof. Sadik Al-Azm en prof. René Rémond gaven in het kader van de UCSIA-leerstoel.

Bij die gelegenheid gaven twee vermaarde academici een lezing. Prof. dr. René Rémond sprak over “Religie en samenleving in een gesecculariseerd Europa”. De Europese eenmaking en de aanwezigheid van de islam hebben een discussie op gang gebracht over de betekenis van religie in de samenleving. Prof. dr. Nasr H. Abu Zayd gaf een toelichting en commentaar bij het boekje “Het maatschappelijke debat in de Arabische wereld”. Hij streeft naar een theologie waarmee moslims hun eigen tradities kunnen verbinden met de moderne wereld van vrijheid, gelijkheid, mensenrechten en democratie.

RUUSBROEC IN BABEL

Als onderdeel van de tweedaagse internationale conferentie die het Ruusbroecgenootschap/Universiteit Antwerpen organiseerde over de vertaling van Middeleeuwse mystieke teksten, programmeerde UCSIA op 23 september 2006 een lezing over de betekenis van Ruusbroec in de Westerse mystieke traditie door professor Bernard McGinn, professor emeritus in historische theologie en de geschiedenis van het christendom aan de Divinity School (University of Chicago, USA).

NANO-ONDERZOEKERS VOOR DE KEUZE

De conferentie en workshop “nano-onderzoekers voor de keuze” vond plaats op 2 en 3 oktober 2006 op initiatief van UCSIA en in nauwe samenwerking met Prof. dr. Lieve GOORDEN en dr. Marian DEBLONDE van de Stichting voor Technologie, Energie en Milieu (STEM)/Universiteit Antwerpen. Andere leden van de stuurgroep waren: dr. Bart Partoens (Departement Fysica, Universiteit Antwerpen) en dr. Johan Robbens (Departement Biologie, Universiteit Antwerpen).

Op deze conferentie werd ingegaan op vragen zoals: is het echt mogelijk om die keuzes te maken in het veld van nanowetenschap en nanotechnologie? Moet er een onderscheid gemaakt worden tussen fundamenteel en toegepast onderzoek? Wie is verantwoordelijk voor die keuzen: de individuele onderzoeker, de onderzoeksgroep, de onderzoeksraad? Welk kader bieden de overheid en de overheidsinstellingen? Zijn hun prioriteiten over de inhoud van het onderzoek en de onderzoeksprogramma's transparant?

Om deze reflectie over de keuzemomenten en –mogelijkheden inzake wetenschappelijk onderzoek op gang te brengen, worden twee vooraanstaande internationale sprekers uitgenodigd: Prof. Arie Rip, professor filosofie van wetenschap en technologie van de Universiteit Twente en Prof. Alfred Nordmann, hoogleraar filosofie aan de Universiteit van South Carolina en aan de Technische Universiteit Darmstadt. Na hun lezingen werd het onderwerp verder besproken in een paneldebat met de professoren Jurgen Del Favero, Staf Van Tendeloo en Mark Van Rossum (IMEC)

en de heer Paul Zeeuwts (IWT Vlaanderen). Prof. Dirk Van Dyck, vicerector onderzoek van de Universiteit Antwerpen, leidde het paneldebat in.

Deze conferentie en workshop bereikten een 100-tal deelnemers, vooral UA-academici en studenten in de wetenschappen.

DOM HELDER CAMARA, RADICALE STRIJD VOOR SOCIALE RECHTVAARDIGHEID

Op 12 oktober 2006 richtte UCSIA een avondlezing in over het gedachtegoed van Dom Helder Camara. Twee Latijns-Amerikaanse gastsprekers getuigden: de filosofe, religiewetenschapster en vrouwenrechtenactiviste Ivone Gebara en de theoloog Marcelo Barros.

HET SCHOOLVAK R.K. GODSDIENST EN GEMEENSCHAPSOPBOUW

Op 10 november 2006 organiseerde UCSIA naar jaarlijkse gewoonte een studiedag voor leerkrachten godsdienst uit het secundair onderwijs, onderwijsbegeleiders, verantwoordelijken voor schoolpastoraal en schooldirecteurs. Deze vierde editie, bijgewoond door een 100-tal deelnemers, was getiteld “Traditie als spanning tussen innerlijkheid en verbondenheid” en gewijd aan de rol van de leerkracht godsdienst in het bevorderen van de leefbaarheid in een multiculturele schoolgemeenschap.

Deze thematiek werd interdisciplinair benaderd door vier gastsprekers: professor Walter Weyns, Universiteit Antwerpen (cultuurfilosofische invalshoek), professor Jacques Haers, KULeuven (theologische invalshoek), professor Dirk Hutsebaut, KULeuven (ontwikkelingspsychologie) en professor Bert Roebben, Universiteit van Tilburg (didactisch-pedagogische invalshoek).

SOCIALISME, RELIGIE EN MORELE WAARDEN

Dit colloquium en avonddebat vonden plaats op 28 en 29 november 2006. Het initiatief werd ontwikkeld in nauwe samenwerking met de Vereniging voor de Studie en het Werk van Hendrik De Man (Lode HANCKE) en Prof. Marnix BEYEN (docent politieke geschiedenis, Universiteit Antwerpen) trad op als academisch promotor. Deze vereniging organiseert reeds enkele jaren colloquia over uiteenlopende thema's rond de persoon en het werk van Hendrik De Man. In 2006 werd als focus gekozen “De Man en godsdienst”.

Het programma had tot doel de kennis uit te breiden en de kritische reflectie te bevorderen rond de historische en hedendaagse confrontatie en wisselwerking tussen religie, socialisme en morele waarden in de 19de en 20ste eeuw en dit met aandacht voor de dogmatische antithese (utopisch versus wetenschappelijk socialisme) en voor de veranderende arbeidersculturen.

Er werd een programma samengesteld met gereputeerde nationale en internationale experts waaronder Prof. Gareth Stedman Jones (Cambridge University), Prof. Emile Perreau-Saussine (Cambridge University), Prof. Bert Altena (Erasmusuniversiteit Rotterdam), dr. Lode Hancké

(voorzitter vereniging) en Prof. Bart Tromp (Universiteit Amsterdam). Gezien het belangwekkende historische onderzoek van Prof. Gareth Stedman Jones richtte Marnix Beyen aansluitend een master class in voor doctoraatsstudenten en onderzoekers van de verschillende departementen geschiedenis in Vlaanderen.

VOORSTELLING VAN HET BOEK “FAITH-BASED RADICALISM”

Op 18 januari 2007 stelde UCSIA de publicatie voor over “Faith-Based Radicalism”. Het is de neerslag van de zomercursus die plaatsvond in september 2005. Na een inleidende uiteenzetting door Prof. Walter Nonneman volgde een panelgesprek met Gie Goris, hoofdredacteur van MO Magazine, Koenraad Dassen, toenmalig hoofd van de Staatsveiligheid, Dirk Hutsebaut, emeritus psychologie van de KULeuven en Nadia Fadil, onderzoekster aan de KULeuven.

DE KATHOLIEKE EN PROTESTANTSE KERKEN IN DIALOOG MET DE RUSSISCH-ORTHODOXE KERK

Deze studienamiddag vond plaats op 30 mei 2007 en werd georganiseerd i.s.m. Pax Christi Vlaanderen, het Netwerk Rechtvaardigheid en Vrede en de Antwerpse Raad van Kerken. De studiedag bereidde de Vlaamse deelname aan de Europese oecumenische bijeenkomst van Sibiu, Roemenië, in september 2007 voor.

Professor Peter De Mey (oecumenische theologie, KULeuven) belichtte de Charta Oecumenica en het belang van het intra-christelijke oecumenische overleg op globaal, internationaal en nationaal vlak. Vervolgens schetsten drie vertegenwoordigers van de katholieke, protestantse en Russisch-orthodoxe kerken hun uitgangspunten voor het oecumenisch overleg in het bijzonder over vrede, rechtvaardigheid en zorg voor de schepping: de heren Jef Felix (Netwerk Rechtvaardigheid en Vrede), Huub Vogelaar (Centrum voor Interculturele Theologie, Universiteit van Utrecht en Faculteit Protestantse Godgeleerdheid Brussel) en Eerwaarde Andrey Eliseev (Russisch-orthodoxe kerk Antwerpen).

Mgr. Paul Van den Berghe, bisschop van Antwerpen, zette tijdens een aansluitende avondlezing zijn zienswijze uiteen op de rol van de christelijke kerken in een multicultureel en multireligieus Europa.

GLAUBAAL VERBONDEN, LOKAAL GEWORTELD

Onder deze titel en de ondertitel “Uitdagingen en hindernissen voor een interlevensbeschouwelijke dialoog” organiseerde UCSIA op 14 juni 2007 een academische zitting in samenwerking met de heren Patrick HANJOUL en Prakash GOOSSENS van de Bond Zonder Naam. Zij vormen het lokaal contactpunt van het wereldwijde United Religions Initiative.

De lezing kaderde in het Europese Jaar van de Interculturele Dialoog 2008 en werd daarom ingeleid door Europees Commissaris Ján Figel. Hij benadrukte dat ook de interreligieuze en

interlevensbeschouwelijke dialoog tot de thematiek behoort en dat de EU meer aandacht moet besteden aan cultuur en aan een cultuur van dialoog. Enkele lokale initiatieven inzake interlevensbeschouwelijke dialoog werden voorgesteld: de 'Trialoog', 'WIDA' en 'HOpen deuren'. Het pas opgerichte VPiD (Vlaams Partnerschap voor Interlevensbeschouwelijke Dialoog) kreeg ruime aandacht.

III. LEERSTOELN EN STIPENDIA

UCSIA-LEERSTOEL AAN DE UNIVERSITEIT ANTWERPEN

De Universiteit Antwerpen vulde in het academiejaar 2005-2006 de UCSIA-leerstoel niet in.

UCSIA bracht het cursusmateriaal van twee eerdere laureaten bijeen en gaf dit uit als publicaties bij Tertio (cursus van Prof. Sadik Al-Azm geredigeerd door Mark OOMS en cursus van Prof. René Rémond geredigeerd door Wouter MEEUWS). Op 1 juni 2006 werden beide publicaties aan het publiek voorgesteld met een lezing door Prof. Nasr Abu Zayd (Universiteit van Leiden) en professor René Rémond. Deze voorstelling werd bijgewoond door 150 aanwezigen.

JÜRGEN FRIEDRICHS

In het tweede semester van het academiejaar 2006 -2007 bekleedde Prof. Jürgen FRIEDRICHS de UCSIA-leerstoel aan de Universiteit Antwerpen. Hij is doctor in de sociologie en directeur van het Instituut voor Toegepast Sociaal Onderzoek aan de Universiteit van Keulen. Hij was gastprofessor en voerde onderzoek uit aan de Johns Hopkins University in Baltimore en de universiteiten van Utrecht en Hamburg.

Aan de Universiteit Antwerpen gaf hij een interfacultaire cursus voor bachelors over globalisering. Op masterniveau doceerde hij over armoede en sociale uitsluiting in een stedelijke context. Verder gaf hij diverse gastcolleges in de cursus: "Sociologie van de ongelijkheid" (titularis prof. J. Vranken).

Zijn inaugurale les op 23 mei 2007 bracht een uiteenzetting en getuigenis over de sociale en religieuze problemen bij de integratie van migranten in Duitsland.

STIPENDIA

UCSIA stelt de Universiteit Antwerpen in de gelegenheid om jaarlijks een aantal buitenlandse academici uit te nodigen voor een periode van maximaal 3 maanden en hen bij het onderzoeksgebeuren aan de Universiteit Antwerpen te betrekken. In 2006 en 2007 verbleven aldus zes academici aan de Universiteit Antwerpen.

Laszlo Zsolnai

Laszlo ZSOLNAI, professor in “Business Ethics” aan de Corvinus University of Budapest, voerde aan de Universiteit Antwerpen in de lente van 2006 als UCSIA-scholar een onderzoeksproject uit met als titel “Spiritualiteit, Economie en Soberheid” . Zijn promotor was Prof. dr. Henk Opdebeeck (Centrum voor Ethiek van het Departement Filosofie) met als copromotor Prof. Luc Van Liedekerke.

Op vrijdag 24 maart 2006 gaf hij samen met Prof. Johan Verstraeten (KULeuven) een lezing op de debataavond over "Boeddhisten en bisschoppen over globalisering". Volgens Prof. Zsolnai streeft het boeddhisme met de minste consumptie de hoogste bevrediging na. Een visie die nauw aansluit bij de ideeën van antiglobalisten. Prof. Verstraeten heeft meegewerkt aan de verklaring van de bisschoppen van België over de economische, culturele en sociale gevolgen van de globalisering. Hij stelde dat de Kerk de globalisering vooral moet bekijken vanuit het standpunt van wie eronder lijdt.

Christo Heunis

Christo Heunis is doctor in de sociologie en Senior Researcher aan het Centre for Health Systems Research and Development (CHSR&D) van de University of the Free State, Bloemfontein. Aan de Universiteit Antwerpen voerde hij onder begeleiding van Prof. dr. Herman Meulemans een onderzoek uit over "Determining factors in inappropriate health-seeking behaviour among TB and HIV/AIDS patients in the Free State with a view to developing appropriate intervention strategies".

In een lezing op 6 december 2006 analyseerde hij de wijze waarop AIDS/HIV zich aandient in Free State en het overheidsbeleid. In tegenstelling tot de wijze waarop de ziekte zich in Europa manifesteert, is AIDS/HIV er de ziekte van een zeer groot en heterosexueel deel van de bevolking. Samen met tuberculose vormt ze een tweeling-epidemie, die het sociale weefsel van de ganse samenleving op catastrofale wijze aantast. Prof. Leen Rigouts, doctor in de wetenschappen (Universiteit Gent) en postdoctoraal vorser aan het Instituut voor Tropische Geneeskunde situeerde de AIDS-problematiek in Zuid-Afrika en Afrika.

Willem Van der Merwe

Willem Van der Merwe is doctor in de filosofie en professor aan de Universiteit van Stellenbosch, Zuid-Afrika. Prof. Van der Merwe voerde samen met Prof. dr. Guy Vanheeswijck aan de Universiteit Antwerpen een onderzoeksproject uit over 'Postmoderniteit en die Christelike geloof. Die kultuurfilosofiese herwaardering van religie, en meer spesifiek die Christelike geloof, in die postmoderne filosofie'. Op woensdag 13 december 2006 gaf hij hierover een publieke lezing.

Craig Harline

Prof. Craig Harline is hoogleraar Europese geschiedenis aan de Brigham Young University (USA). Als UCSIA-scholar voerde hij aan de Universiteit Antwerpen onderzoek uit i.s.m. Prof. Guido Marnef (Departement Geschiedenis). Professor Harline bestudeerde een fundamenteel maar nog weinig onderzocht aspect van de Reformatie, met name de effecten van religieuze bekeringen en religieus gemengde huwelijken binnen gezinsverbanden. Vandaag worstelen families die met religieuze, culturele, raciale of seksuele verschillen geconfronteerd worden met dezelfde essentiële problemen: wanneer en hoe overstijgen overtuigingen en geloofsopvattingen de familiebanden, en vice versa? Op 14 februari 2007 gaf hij hierover een publieke lezing.

Jeffrey Müller

Jeffrey Müller, professor in de kunstgeschiedenis aan de Brown University (USA) voerde i.s.m. promotor professor Bruno Blondé (Departement Geschiedenis) onderzoek uit over "Visuele communicatie en contra-reformatie in Antwerpen: 1566-1801". Op 29 juni 2007 verzorgde hij een expert seminarie over het "Broederschap van de Heilige Drievuldigheid ter bevrijding van christelijke slaven en zijn iconen in de Antwerpse Sint-Jacobskerk".

Beatrice Hanssen

Prof. Beatrice Hanssen is professor Duits aan de University of Georgia, Athens. Tijdens haar verblijf aan de Universiteit Antwerpen wijdde ze zich i.s.m. Prof. Viviane Liska aan de theologische en ethische implicaties van Walter Benjamins theorie van het Eingedenken (commemoratie, rouw, herdenking). Het onderzoek droeg bij tot de dialoog over de theorie van de Frankfurt School in het Departement Literatuur aan de Universiteit Antwerpen.

LEERSTOEL JEF VAN GERWEN SJ

In 2006 werd voor het eerst de leerstoel Jef Van Gerwen sj ingericht. UCSIA heeft de leerstoel ingesteld om de nagedachtenis te huldigen van deze Antwerpse jezuïet die een pionier was inzake bedrijfsethiek in Vlaanderen en die mee aan de basis lag van de oprichting van UCSIA.

Op 4 mei 2006 werd de leerstoel voor de eerste keer ingericht. Prof. dr. Bea Cantillon, vice-rector Universiteit Antwerpen, verwelkomde de talrijke gasten en onderstreepte het belang van de leerstoel. Prof. dr. Luc Van Liedekerke, die de promotor is van de leerstoel, ging nader in op het baanbrekende werk dat Jef Van Gerwen verrichte.

DIRK MATTEN

Prof. dr. Dirk Matten, docent zakenethiek aan de School of Management van de University of London en directeur van het Centre for Research into Sustainability gaf een lezing "corporate social responsibility". Prof. Matten onderzocht vragen zoals: Wat is de politieke rol van ondernemingen in de samenleving? Is de onderneming een burger? Welke is de taakverdeling politiek/onderneming (inzake onderwijs, gezondheidszorg, veiligheid ...)? Welke politieke macht heeft de onderneming?

GEORGE FRYNAS

Prof. J. George FRYNAS was de gastspreker op de tweede editie van de Leerstoel Jef Van Gerwen sj op 15 oktober 2007. Hij is professor aan de Middlesex University Business School in London. Hij stelt vast dat veel bedrijven zich sterk maken om ambitieuze ontwikkelingsdoelstellingen te verwezenlijken maar achteraf ontgoocheld blijken en afhaken. Ze vinden “Corporate Social Responsibility” (CSR) niet langer geschikt om sociale problemen te verhelpen en besluiten dat ‘ontwikkeling’ aan overheden en NGO’s moet overgelaten worden. In veel Afrikaanse landen ontbreekt het echter aan een ernstig bestuur en het publiek verwacht van de bedrijven dat zij publieke noden lenigen. Professor Frynas onderzocht het analytische kader en de empirische evidentie over de impact van CSR op ontwikkeling. Hij documenteerde deze inzichten met een aantal studies, zoals over de olie- en gassector in Nigeria.

Een aansluitend paneldebat liet stemmen uit de praktijk horen van Christophe Zyde, Business Line Manager Aankoop en Raffinage van Umicore en Marc-Olivier Herman van Broederlijk Delen.

IV. OPLEIDING

LEVENSBESCHOUWING, OVERHEID EN SAMENLEVING

UCSIA bood gespreid over de academiejaren 2004-2005/2005-2006 i.s.m. het International Institute Canon Triest een tweejaarlijkse opleiding van academisch niveau aan die het theoretisch kader van de pluralistische, multireligieuze en multiculturele samenleving in kaart bracht. Met ingang van het academiejaar 2006-2007 werd de opleiding overgedragen naar het Centrum voor Migratie en Interculturele Studies (CEMIS/Universiteit Antwerpen). UCSIA en IICT blijven nog betrokken bij de programmering.

Een brede waaier aan docenten, waaronder heel wat professoren aan Vlaamse en buitenlandse universiteiten, geven de cursussen. Hogergeschoolden (niveau masters) die in hun beroepsbezigheden geconfronteerd worden met aspecten van de multireligieuze en multiculturele samenleving vormen de doelgroep van de opleiding: ambtenaren, bestuursleden van onderwijsinstellingen, politie, interculturele bemiddelaars, vakbondskaders, magistraten, enz. Vijfentwintig beroepskrachten schreven zich in voor de eerste cyclus van de opleiding.

De opleiding geeft kennis van en inzicht in de manier waarop overheid en beleidsverantwoordelijken de vraagstukken van de multiculturele en multireligieuze samenleving beantwoorden door regelgeving en maatschappelijk beleid, en dit voor een brede waaier aan terreinen zoals onderwijs, gezondheidszorg, arbeidsmarkt, enz. Ze biedt een transparant en actueel overzicht van het bestaande juridisch en institutionele kader waarbinnen de oplossingen moeten worden gezocht voor de vragen die de multiculturele samenleving oproept. De eerste cyclus van de opleiding was gespreid over vier semesters, elk semester verkende een aparte dimensie van de problematiek: het maatschappelijk-historisch kader; het juridisch-institutioneel kader; de spanningsvelden in verschillende sectoren zoals onderwijs, welzijnszorg, arbeidsmarkt; interculturele en interreligieuze bemiddeling.

De opleiding werd afwisselend georganiseerd aan de Universiteit Antwerpen (Stadscampus) en het International Institute Canon Triest te Gent.

STUDIEDAG OVER STEDELIJK BELEID EN LEVENSBESCHOUWELIJKE DIVERSITEIT

Op 22 juni 2006 werd de eerste cyclus van de tweejarige opleiding Levensbeschouwing, Overheid en Samenleving afgesloten met een studiedag over stedelijk beleid en levensbeschouwelijke diversiteit met ruim 100 deelnemers.

Na een inleidende lezing door Prof. Johan Leman van de KULeuven, kwamen drie stedelijke beleidsinitiatieven uit de drie Vlaamse hoofdsteden (Hoopvol Brussel, Cordoba Antwerpen en Agora Gent) aan bod. De verschillen in aanpak en uitwerking van stedelijk beleid inzake levensbeschouwelijke diversiteit werden daarna geanalyseerd in een paneldebat gemodererd door Bert Claerhout van Tertio.

BIJLAGEN

Bijlage 1. LEDEN VAN HET SCRIBANI-NETWERK

- Angelus Silesius House, Wroclaw, Poland
www.silesius.org.pl
- Centre for Bio-Ethics, Institute of Philosophy and Theology of the Society of Jesus, Zagreb, Croatia
www.bioetika.com
- Center of Spirituality East-West of Michal Lacko, Košice, Slovakia
www.vychod-zapad.com
- Centre Sèvres, Department of Public Ethics, Paris, France
www.centresevres.com
- European Centre of Communication and Culture, Pontifical Faculty of Theology "Bobolanum", Warsaw, Poland
<http://www.eccc.pl/>
- Faculty of Social Sciences, Pontifical Gregorian University, Rome, Italy
www.unigre.it/pug/scienzesociali/sociali.htm
- Heythrop Institute for Religion, Ethics and Public Life, University of London, UK
www.heythrop.ac.uk
- Institute for the Study of Religions and Cultures, Pontifical Gregorian University, Rome, Italy
www.unigre.it/pug/isrc/isrc.htm
- Institute for Social and Development Studies, Munich School of Philosophy, Munich, Germany
www.hfph.mwn.de/igp
- Institute of European Studies, University of Deusto, Bilbao, Spain
<http://www.iee.deusto.es/>
- Jesuit Centre for Faith and Justice, Dublin, Ireland
<http://www.cfj.ie/>
- Jesuit European Office, Brussels, Belgium
<http://www.ocipe.org/>
- Jesuit Refugee Service Europe, Brussels, Belgium
www.jrseurope.org
- Newman Institute for Catholic Studies, Uppsala, Sweden
<http://www.newman.se/>
- "Pedro Arrupe" Institute for Political Formation, Palermo, Italy
www.gesuiti.it/csarrupe
- University Centre St-Ignatius Antwerp, Belgium
<http://www.ucsia.org/>
- University Institute of Migration Studies, Comillas Pontifical University, Madrid, Spain
www.upcomillas.es/pagnew/iem/index.asp

Bijlage 2. ACADEMISCHE GASTSPREKERS 2006 -2007

Deze lijst bevat de gastsprekers op activiteiten van UCSIA in 2006 en 2007 die een doctorale of vergelijkbare graad hebben en die in principe het ambt van professor uitoefenen aan een universiteit of een ermee verbonden onderzoeksinstelling, met inbegrip van de emeriti.

Zomerschool “Religie, cultuur en samenleving”

Ronald Inglehart	Center for Political Studies, University of Michigan
John Hutchinson	London School of Economics
Robert William Hefner	Boston University
Valentine Moghadam	Purdue University
Christian Welzel	International University of Bremen

Heeft het christendom nog een toekomst in Europa?

Louis Dupré	Yale University, USA
Lieven Boeve	KULeuven

Christelijke politiek in Europa: een ongemakkelijke verhouding?

Jan De Groof	Universiteit Antwerpen
Marianne Heimbach-Steins	Universiteit van Bamberg
Wilfried Pauwels	Universiteit Antwerpen
Johan J. Graafland	Universiteit Tilburg
Bob Goudzwaard	Vrije Universiteit Amsterdam
Guido Dierickx	Universiteit Antwerpen
Steven Van Hecke	Universiteit Antwerpen
Emmanuel Gerard	KULeuven
Martin Conway	University of Oxford
Bea Cantillon	Universiteit Antwerpen
Kees Van Kersbergen	Vrije Universiteit Amsterdam
Hilary Russell	Liverpool John Moores University
Frederik Swennen	Universiteit Antwerpen
Wim van de Donk	Universiteit van Tilburg
Cathy Berx	Universiteit van Antwerpen
Bart Pattyn	KULeuven
Ernest Henau	KULeuven

Vier stemmen: de toetreding van Turkije tot de Europese Unie

Dirk Rochtus	Lessius Hogeschool Antwerpen
Hans Arnold	Akademie für Politische Wissenschaften, München
Hasan Ali Karasar	Bilkent Universiteit, Istanbul
Kemal Kirişçi	Bogaziçi University in Istanbul

De Europese Unie en de historische nalatenschappen in de Balkan

Bernard Lory	Nationaal Instituut Oosterse Talen en Beschavingen, Parijs
Michael Palairt	Universiteit van Edinburgh
Ivan Ilchev	Universiteit van Sofia
Alexander Kiossev	Universiteit van Sofia
Victor Friedman	Universiteit van Chicago
Francis J. Thomson	Universiteit Antwerpen

Levensbeschouwelijke organisaties in de strijd tegen de armoede in de stad

Herman Noordegraaf	Universiteit Leiden
Andries Baart	Katholieke Theologische Universiteit Utrecht
Chris Baker	The William Temple Foundation, Manchester
Clive Barnett	Open University
Stanley Carlson-Thies	The Center for Public Justice, Annapolis, Maryland
Paul Cloke	University of Exeter
Sarah Johnsen	Centre for Housing Policy, University of York
David Ley	University of British Columbia, Canada
Ian Linden	University of London
Vivien Lowndes	De Montfort University, Leicester
Gerbrand Mans	Stellenbosch University, South-Africa
Andrew Orton	Sociology and Social Policy, University of Durham
Ronan Paddison	University of Glasgow
Jo Southworth	University of Birmingham
Tanja Winkler	University of the Witwatersrand, South Africa

Mulieres Religiosae

Veerle Fraters	Universiteit Antwerpen, Ruusbroecgemeenschap
Barbara Baert	KULeuven, Illuminare
Luce Irigaray	Centre National de Recherche Parijs
Anneke Mulder Bakker	Universiteit van Leiden
Kathryn Rudy	Koninklijke Bibliotheek Den Haag
Hanno Wijsman	Universiteit van Leiden
Regina Ammicht Quinn	Universiteit van Tübingen
Walter Van Herck	Universiteit Antwerpen
Frank Willaert	Universiteit Antwerpen

Geloof in de media

Hans Geybels	KULeuven
Ernest Henau	KULeuven
Michel Walrave	Universiteit Antwerpen
Peter Horsfield	RMIT University
Marc Hooghe	KULeuven
Joan Hemels	Universiteit Antwerpen en University of Amsterdam
Jacques Guyot	University of Paris 8 – Vincennes
Stewart M. Hoover	University of Colorado
Franz-Josef Eilers svd	Divine Word School of Theology

Theocratie en economie

Mario Ferrero	Universiteit van Oost-Piemonte, Italië
Ronald Wintrobe	Universiteit van West-Ontario, Canada
Walter Nonneman	Universiteit Antwerpen
Douglas Allen	Simon Fraser University Vancouver
Donald Wittman	University of California
Frederic L. Pryor	Swarthmore College
Martin Paldam	University of Aarhus
Luisa Giuriato	La Sapienza University Rome
Fabio Padovano	Roma Tre University
Pierre Salmon	University of Bourgogne, Dijon
Brendan O'Leary	University of Pennsylvania
Amihai Glazer	University of California

Religieuze minderheden in Europa en het Midden-Oosten

Peter Mandaville	Center of Global Studies, George Mason University
Lenie Brouwer	Vrije Universiteit Amsterdam
Mohamed Mestiri	International Institute of Islamic Thought, Paris
Dick Douwes	Erasmus Universiteit
Rachid Benzine	IEP
Emilio Platti	KULeuven
Felice Dassetto	UCL
Tariq Modood	Universiteit van Bristol
Herman Teule	Radboud Universiteit Nijmegen
Hassan Boussetta	Université de Liège
Johan Leman	KULeuven

Africa and Europe

Stephen Castles	Refugee Studies Centre, UK
Robert Kappel	Institute of Global and Area Studies, Germany
Johannes Müller sj	Institut für Gesellschaftspolitik, Munich

Wereldwijde klimaatverandering: een uitdaging voor sociale rechtvaardigheid

Robert A. Spicer	The Open University
Jean-Pascal van Ypersele	UCL
Michael Reder	Institut für Gesellschaftspolitik, München

Dialogue Trilogy

Harold Kasimow	Grinnell College, Iowa
Thomas Michel sj	Curia Generalis van de Sociëteit van Jezus in Rome

Zorg om het beginnende leven

Fernand Van Neste sj	Universiteit Antwerpen
Ingrid Witters	UZ Leuven
Jean-Pierre Fryns	UZ Leuven
Chris Gastmans	KULeuven
Willem Lemmens	Universiteit Antwerpen
Mouloud Kalaaï	AZ Vesalius, Tongeren
Philip Loquet	Sint-Augustinusziekenhuis, Wilrijk
Bernard Spitz	KULeuven

Gehandicaptenzorg en prenatale diagnose

Fernand Van Neste sj	Faculteit Rechten, Universiteit Antwerpen
Jo Lebeer	Faculteit Geneeskunde, Universiteit Antwerpen

Van stamcelonderzoek tot eiceldonatie

Guido Pennings	Universiteit Gent
Josiane Van der Elst	Universitair Ziekenhuis Brussel
Donna Dickenson	University of London
Herman De Dijn	Hoger Instituut voor Wijsbegeerte, KULeuven
Willem Lemmens	Universiteit Antwerpen

Gedetineerden, herstelrecht en levensbeschouwing

Jacques Haers sj	KULeuven
Adriaan Overbeeke	Vrije Universiteit van Amsterdam

Zijn er grenzen aan een darwinistische levensbeschouwing?

Johan Braeckman	Universiteit Gent
-----------------	-------------------

Lezingen over theologie en Kerk i.s.m. KVHU

Jan Van der Veken KULeuven
Terrence Merrigan KULeuven

Seminarie jongerenpastoraal "Aanwezig - Afwezig"

Wiel Kusters Universiteit van Maastricht
Andries Baart Katholieke Theologische Universiteit Utrecht
Elly Beurskens Katholieke Theologische Universiteit Utrecht

Kerk op weg naar een missionaire beweging

Jozef Wissink Universiteit van Tilburg
Ernest Henau KULeuven

De identiteit van de christelijke jeugdbeweging

Bert Roebben Universiteit van Dortmund

Seminarie jongerenpastoraal "Het numineuze"

Tjeu Van Den Berk Katholieke Theologische Universiteit Utrecht

Markante jezuïeten uit de Lage Landen

Noël Golvers KULeuven
Nicolas Standaert sj KULeuven
Guido Marnef Universiteit Antwerpen
Toon Van Houdt KULeuven
Helma De Smedt Universiteit Antwerpen
Henri C.F.J.A. De Waele Radboud Universiteit Nijmegen
Marc Lindeijer sj Radboud Universiteit Nijmegen

Jezuïetenarchief

Hendrik Callewier Rijksarchief Antwerpen
Karel Velle Algemeen Rijksarchivaris
Eddy Put KULeuven
Johan Verberckmoes KULeuven

Lezingen n.a.v. Tertio-publicaties

René Rémond † Universiteit van Nanterre
Nasr H. Abu Zayd Universiteit van Leiden

Nano-onderzoekers voor de keuze

Lieve Goorden	STEM, Universiteit Antwerpen
Arie Rip	Universiteit van Twente
Alfred Nordmann	TU Darmstadt en University South Carolina
Dirk Van Dyck	Universiteit Antwerpen
Jurgen Del Favero	Universiteit Antwerpen
Marc Van Rossum	IMEC
Staf Van Tendeloo	Universiteit Antwerpen
Paul Zeeuwts	IWT - Vlaanderen

Het schoolvak r.k. godsdienst en gemeenschapsopbouw

Luc Braeckmans	Universiteit Antwerpen, UCSIA
Walter Weyns	Universiteit Antwerpen
Jacques Haers sj	KULeuven
Dirk Hutsebaut	KULeuven
Bert Roebben	Universiteit van Tilburg

Socialisme, religie en morele waarden

Gareth Stedman Jones	Cambridge University
Emile Perreau-Saussine	Cambridge University
Bert Altena	Erasmus Universiteit Rotterdam
Bart Tromp †	Universiteit Amsterdam
Mark Eyskens	KULeuven

Boekvoorstelling "Faith-Based Radicalism"

Frank Buijs	Times, Universiteit van Amsterdam
Dirk Hutsebaut	Em. psychologie, KULeuven

De katholieke en protestantse kerken in dialoog met de Russisch-orthodoxe kerk

Peter De Mey	KULeuven
--------------	----------

Leerstoelen en stipendia en lezingen

Jürgen Friedrichs	Universiteit van Keulen
Dirk Matten	School of Management, University of London
George Frynas	Middlesex University Business School, London
Craig Harline	Brigham Young University, USA
Guido Marnef	Universiteit Antwerpen
Beatrice Hanssen	University of Georgia, Athens
Laszlo Zsolnai	Corvinus Universiteit Boedapest
Willem Van der Merwe	Universiteit van Stellenbosch, Zuid-Afrika
Johan Verstraeten	KULeuven
Hendrik Opdebeeck	Centrum voor Ethiek, Universiteit Antwerpen

Christo Heunis
Leen Rigouts

University of the Free State, Zuid-Afrika
Instituut voor Tropische Geneeskunde

Levensbeschouwing, overheid en samenleving

A.P.C.M. Jaspers

Universiteit Utrecht

Matthias Storme

Universiteit Antwerpen

Ben Vermeulen

Radboud Universiteit Nijmegen

Wilfried Rauws

Vrije Universiteit Brussel

W.A. Zondag

Rijksuniversiteit Groningen

Louis-Léon Christians

Université Catholique de Louvain

Daniël Cuypers

Universiteit Antwerpen

Wim Verzelen

Karel De Grote Hogeschool

Miet Lamberts

Hoger Instituut voor de Arbeid Leuven

Studiedag over stedelijk beleid en levensbeschouwelijke diversiteit

Johan Leman

Katholieke Universiteit Leuven

UCSIA
PRINSSTRAAT 14
B-2000 ANTWERPEN

TELEFOON: +32-(0)3 220 49 60
FAX: +32 (0)3 707 09 31

BTW: BE 478.834.659
IBAN: BE25 7350 0583 9182
SWIFT: KREDBEBB

<http://www.ucsia.org>